A Natura 2000 erdei élőhelyek monitorozásának fejlesztése

A **Natura 2000 erdőmonitorozás** az **Erdőrezervátum Program**-tól részben független és szélesebb körű projekt. Ugyanakkor az erdőrezervátum-kutatás eredményei összehasonlító referenciát biztosítanak a monitorozáshoz (további részletek **itt**).

Az ehhez szükséges módszertani és informatikai fejlesztést, valamint a monitorozás szélesebb körű beindítását az SH/4/8 jelű Svájci Hozzájárulás projekt WP2.3-as munkacsomagja valósította meg. A fejlesztési célokról részletesebben **itt** lehet olvasni.

A Natura 2000 erdei élőhelyek felsorolása és további élőhelyinformációk itt találhatók, míg a továbbfejlesztett módszertan és az adatlapok **itt** találhatók.

A **Svájci Hozzájárulás** Natura 2000 erdei élőhelytípusok monitorozásának (SH/4/8 WP2.3
munkacsomag) fejlesztési céljai:

- a korábban javasolt módszer (Horváth A, Bartha és Bölöni 2008; VM TFO 2012) továbbfejlesztése, azért hogy:
- az országos reprezentatív mintavételhez elengedhetetlenül szükséges, nagyobb mintaszámot el lehessen érni és a monitorozás intenzitását fenn lehessen tartani
- a monitorozás felmérő bázisát (a felmérők számát) szélesíteni lehessen
- a felmérő módszert fenti célok érdekében egyszerűsítsük, hatékonyabbá tegyük
- a mintavételi tervet és a felmérő módszert jobban összehangoljuk az erdőgazdálkodás országos helyzetével és tendenciáival
- a mintavételi módszert összehangoljuk az erdőrezervátum-kutatás módszereivel (Horváth 2011; Horváth és mtsai 2011; Horváth 2012; Ódor és mtsai 2009) és eredményeivel, hogy azok a Natura 2000 erdőmonitorozás referenciájaként közvetlenül is hasznosulhassanak.

Az **Erdőrezervátum Program** hosszú távú vizsgálatokat (ER HTV) végez Magyarország kiválasztott erdőrezervátumainak magterületein, ahol az erdőgazdálkodás és fahasználat végleges felhagyása következtében megfigyelhető a természetes erdőkép és erdődinamika. A reprezentatív állományok ER HTV eredményei **természetes és dinamikus összehasonlítási alapot**: vagyis i) valódi, összehasonlító referencia adatsorokat biztosítanak az ország és a Pannon biogeográfiai régió Natura 2000 erdei élőhelyeinek objektív megítéléséhez. További vonatkoztatási pontok: ii) a szakértők szerint feltételezett elméletileg legjobb, ideális (statikus) állapot, valamint iii) az első felméréskor tapasztalt aktuális, ún. kiindulási állapot.

A Natura 2000 erdők helyzete ebben a hármas viszonyrendszerben ítélhető meg a leginkább, mert megmutatja azt is, hogy:
- **milyenek a természetes erdők**, ha nem gazdálkodunk bennük,
- **milyen** ezeknek az erdőknek **a változatossága és időbeli változása** amikor azokat nem közvetlenül az ember, hanem a környezeti viszonyok és a természetes folyamatok alakítják.

Az ER Program a természetes referencia szempontot biztosítja a Natura 2000 erdőmonitorozás során, amely az Erdőrezervátum Program egyik kiemelt célkitűzése.

Hivatkozások:

Horváth András, Bartha Sándor és Bölöni János (2008): *A Natura 2000 élőhely monitorozó protokollok kidolgozása és tesztelése. Struktúra és funkció protokoll.* Kutatási jelentés, Vácrátót - In: „A madárvédelmi (79/409/EKG) és az élőhelyvédelmi (92/43/EGK) irányelveknek megfelelő monitorozás előkészítése” című zárójelentés részeként

Horváth Ferenc (2011): *Az újulati és cserjeszint felmérésének ajánlott módszere az ERDŐ+h+á+l+ó mintavételi pontjaiban (MVP ÚJCS)*. Kézirat, MTA ÖK ÖBI, Vácrátót, ER Archivum (2011/D-004)

Horváth Ferenc, Gergely Zoltán, Mázsa Katalin, Bidló András, Kovács Gábor, Bölöni János, Mányok Gergely, Jelitai Edit és Ódor Péter (2011): *A faállomány-szerkezet felmérésének ajánlott módszere az ERDŐ+h+á+l+ó mintavételi pontjaiban (MVP FAÁSZ)*. Kézirat, MTA ÖK ÖBI, Vácrátót, ER Archivum (2012/D)

Horváth Ferenc (2012): *Módszertani fejlesztések az erdőrezervátumok hosszú távú faállomány-szerkezeti kutatásához*. Nyugat-Magyarországi Egyetem. Roth Gyula Erdészeti és Vadgazdálkodási Tudományok Doktori Iskola, Doktori (PhD) értekezés

Ódor Péter, Bölöni János és Standovár Tibor (2009): *Felvételezési protokoll az aljnövényzet mintavételére az erdőrezervátum hosszú távú vizsgálatsorozat (HTV) keretében*. Kézirat, ER Archívum (2009/D-008/1-2)

VM Természetmegőrzési Főosztály (2012): *Natura 2000 monitorozási adatlap: erdők extenzív felmérése*. Bölöni in Horváth, Bartha, Bölöni (2008) alapján készült. Forrás: http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=sub_472 (excel formátum)